

การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียน ในจังหวัดสระแก้ว: กรณีบ่อนคาลิโนชายแดน¹

จिरายูทธ์ สีม่วง^๒

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการจัดตั้งบ่อนคาลิโนกัมพูชาในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณพื้นที่ปอยเปตติดกับจังหวัดสระแก้วและเพื่อนำเสนอการปรับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับบ่อนคาลิโนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าบ่อนคาลิโนในพื้นที่ดังกล่าวขยายเริ่มขยายตัวตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของบริษัทโลกเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในพื้นที่ชายแดนปอยเปตจึงถือได้ว่าเป็น “เมืองคาลิโน” อันเป็นแหล่งลงทุนของอุตสาหกรรมคาลิโนที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศกัมพูชา ในปัจจุบันพบว่าบ่อนคาลิโนปอยเปตมีทั้งหมด 12 บ่อนภายในบ่อนคาลิโนชายแดนประกอบไปด้วย 3 ผู้กระทำการ ได้แก่ 1) เจ้าของบ่อนคาลิโน 2) เจ้ามือ 3) นักเล่นพนัน ความสัมพันธ์ของผู้กระทำการเป็นไปในลักษณะของเกมที่มีผลรวมเป็นศูนย์ โดยปรากฏผู้ที่ได้ประโยชน์จากธุรกิจคาลิโนคือ “ชนชั้นนำ” ได้แก่ เจ้าของคาลิโนและเจ้ามือ ส่วนกลุ่มผู้ที่เสียประโยชน์คือ “ประชาชนทั่วไป” ในฐานะผู้เล่น นอกจากนี้ ยังพบว่าการมีบ่อนการพนันในพื้นที่ไม่ได้สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อพื้นที่โดยตรงและยังพบปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายของประเทศกัมพูชาที่มีความหละหลวมส่งผลให้มีผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้าไปใช้บริการบ่อนคาลิโน ดังนั้น ข้อเสนอการปรับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับบ่อนคาลิโนในประเทศไทยจะต้องมีการคำนึงถึงแนวทาง 3 ประการ อันได้แก่ การยึดหลักธรรมาภิบาล ความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดการภาษีบาป เพื่อป้องกันสถานะผลประโยชน์กระจุกอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำในลักษณะเกมที่มีผลรวมเป็นศูนย์

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การพัฒนา เศรษฐศาสตร์การเมือง บ่อน คาลิโนชายแดน การพนัน สระแก้ว

¹ บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยนี้เรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดสระแก้ว: กรณีบ่อนคาลิโนชายแดน” ซึ่งเป็นโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียน” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา

^๒ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: Jirayoot@buu.ac.th

วันที่รับบทความ: 7 สิงหาคม 2562 วันที่แก้ไขบทความ: 3 ธันวาคม 2562 และวันตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2562

The Strategic Review and Adjustment of Eastern Seaboard Development Program toward ASEAN Country in Sa Kaeo Province: The Case of Border Casinos¹

Jirayoot Seemung^a

Abstract

This research paper is a qualitative research aimed at reviewing the establishment of Cambodian casinos in the Thai-Cambodian border area in Sa Kaeo province and to offer the strategic adjustment on the casinos in Thailand. The study found that casinos in the area, Poipet, have been expanding since 1997, as a result of global context and the economic, political and social changes in the area so Poipet is considered as a major "Casino City" in Cambodia where the huge amount of money from casino businesses is invested. Currently, there are 12 casino gambling houses in Poipet. The 3 main agents in the field of border casinos are included 1) the casino owners 2) the hosts and 3) the gamblers. Stakeholder relations are in the nature of a zero-sum game by appearing those who benefit the most from the casino business are "Elites" namely casino owners and hosts. The people who lose in the business is the gamblers themselves. Moreover, the study found out that the casino business seem not to make any direct benefit to local area but leading the problems of law effectiveness because of the negligence of the Cambodian government. This condition creates a chance for the unapproval group of people to be serviced in the casino. Hence, there are 3 concerned issues in considering the casino's strategic adjustment in Thailand including 1) the principles of good governance 2) accountability and 3) the sin tax management so that the clusters of elite's benefit in this zero-sum game would be prevented.

Keywords: Development Strategies, Political Economy, Gambling House, Border Casino, Gambling, Sa Kaeo.

¹ This article is a part of the research entitled "The Strategic Review and Adjustment of Eastern Seaboard Development Program toward ASEAN Country in Sa Kaeo Province: The Case of Border Casinos" which is a sub-project of the set of researches titled "Review and Development Strategy Adjustment of Eastern Seaboard Development Program toward Asean Country", This work was financially supported by the Research Grant of Burapha University through National Research Council of Thailand, fiscal year 2017

^a Lecturer, Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University, E-mail: Jirayoot@buu.ac.th

Received: 7 August 2019, **Revised:** 3 December 2019, **Accepted:** 17 December 2019

บทนำ

การก่อตัวของธุรกิจการพนันในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาขยายตัวอย่างมากภายใต้บริบทเสรีนิยม ในปัจจุบันธุรกิจการพนันได้ขยายตัวจนกลายเป็นธุรกิจไร้พรมแดนซึ่งนี้สามารถเห็นได้จากแนวโน้มการขยายตัวดังกล่าวทั่วโลกโดยเฉพาะในพื้นที่แถบเอเชียและแปซิฟิก จนอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันธุรกิจการพนันได้กลายเป็นทุนนิยมการพนัน รูปแบบของธุรกิจพนันที่กำลังขยายตัวอย่างเป็นระบบและเป็นทางการมากที่สุดก็คือคาสีโน คาสีโนเป็นการพนันที่มีรูปแบบการเล่นหลายประเภทและเปิดบริการอย่างถูกกฎหมายตลอด 24 ชั่วโมง (Treerat, N., 2016: 26 - 39)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้คาสีโนกลายเป็นประเด็นถกเถียงในวงกว้างระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมเกี่ยวกับการจัดตั้งบ่อน² คาสีโนอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดีข้อถกเถียงดังกล่าวยังคงติดอยู่กับการถกเถียงในระดับศีลธรรมและผลประโยชน์เชิงธุรกิจเท่านั้น (Phongpaichit, P., 2013: 28) แม้ในปัจจุบันจะมีการศึกษาที่เกี่ยวกับการพนันและบ่อนคาสีโนพอสมควรแต่โดยมากงานศึกษาดังกล่าวเน้นการนำเสนอภาพกว้างระดับประเทศมากกว่าภาพข้อมูลเชิงพื้นที่ (Area Study) ดังนั้น หากต้องการตอบข้อถกเถียงเกี่ยวกับการเปิดบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาข้อมูลที่มาจากพื้นที่จริง

พื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชาในเขตภาคตะวันออกสามารถเป็นพื้นที่ศึกษาทั้งเชิงประสบการณ์และเชิงข้อมูลเพื่อตอบคำถามสำคัญต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการเปิดบ่อนการพนันมาแล้วเป็นเวลาเกือบ 20 ปี (Thai Publica, 2015; Praditsil, C., Tianam, N., Sarana, W., Ubalee, C. & Kwunnate, J., 2016: 4 - 5) โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้วซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีบ่อนคาสีโนมากที่สุดในบรรดาจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก จึงทำให้ชายแดนจังหวัดสระแก้วเป็นพื้นที่ที่มีประสบการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ ทว่ากลับไม่ปรากฏการณ์ศึกษาว่าด้วยการดำเนินกิจการบ่อนคาสีโนตามแนวชายแดนที่สะท้อนประสบการณ์เชิงลึก อันจะนำไปสู่การผลิตข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการเตรียมพร้อมรับมือผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทบทวนการจัดตั้งบ่อนคาสีโนกัมพูชาในเขตชายแดนไทย - กัมพูชาบริเวณพื้นที่ปอยเปตติดต่อกับชายแดนจังหวัดสระแก้ว รวมถึงศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีโนเพื่อเสนอแนวทางปรัชญาศาสตร์การพัฒนาเตรียมรองรับบริบทใหม่ ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอันจะนำไปสู่การนำเสนอจุดยืนและมาตรการเชิงนโยบายในการจัดตั้งบ่อนคาสีโนในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อทบทวนการจัดตั้งบ่อนคาสีโนกัมพูชาในเขตชายแดนไทย-กัมพูชาติดกับจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อนำเสนอการปรัชญาศาสตร์เกี่ยวกับบ่อนคาสีโนในประเทศไทย

² คำว่าบ่อนในที่นี้ หมายถึง สถานที่ชุมนุมในการเล่นการพนันตามรากศัพท์ (Ratchabandityasapha, 2011) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่าบ่อนคาสีโน ในภาษาไทยมาจากการแปลคำว่า Casino

การสำรวจวรรณกรรม

การสำรวจวรรณกรรมในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยต้องการอธิบายให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่จะใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยรวมถึงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับกรณีศึกษา โดยจะสำรวจองค์ความรู้เชิงนามธรรมได้แก่นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและองค์ความรู้ในเชิงรูปธรรมได้แก่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา จากนั้นจึงสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งสองเพื่อสร้างกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์บ่อนคาสิโนชายแดนบอยเปตผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองด้วยการบูรณาการทฤษฎีกระบวนการสะสมทุนทุนโดยการพรากสิทธิ (Accumulation by Dispossession) ของเดวิด ฮาร์วี (David Harvey) และทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการ (Theory of Practice) ของปีแอร์ บูร์ดิเออ (Pierre Bourdieu) เข้าด้วยกันในการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีกระบวนการสะสมทุนทุนโดยการพรากสิทธิของเดวิด ฮาร์วีได้พัฒนาต่อยอดมาจากแนวคิดการสะสมทุนเบื้องต้นของของมาร์กซ์เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์กระบวนการสะสมทุนในบริบทปัจจุบันที่อยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) โดยฮาร์วีเรียกการสะสมทุนลักษณะนี้ว่า “การสะสมทุนโดยการพรากสิทธิ (Accumulation by Dispossession)” (Harvey, 2003: 137 - 182) ในหนังสือ The New Imperialism ฮาร์วีอธิบายว่ากระบวนการนี้มีรูปแบบการทำงานคล้ายกับระบบจักรวรรดินิยมเนื่องจากการสะสมทุนรูปแบบนี้ส่งผลให้วิกฤตเศรษฐกิจโลกแผ่ขยายอย่างรุนแรงจนนำไปสู่ “วิกฤตการณ์ทุนนิยม (Crises of Capitalism)” ซึ่งการสะสมทุนโดยการพรากสิทธิเป็นการสะสมทุนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระดับโลกและเปิดโอกาสให้เกิดกลไกใหม่ที่รัฐและนายทุนเข้าไปแสวงหาประโยชน์จากคนในท้องถิ่นอันนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นภายในท้องถิ่น (Harvey, 2012: 86 - 108; Unchanam, P., 2012: 109 - 137)

ฮาร์วีอ้างอิงการอธิบายสังคมตามโรซา ลูคเซิมบวร์ค (Rosa Luxemburg)^๑ ว่าวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปี 1970 ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกซบเซา อัตราจ้างงานต่ำและเงินเฟ้อสูงอย่างต่อเนื่องนั้นมิสาเหตุมาจากภาวะการบริโภคต่ำ (Under-consumption) อันเป็นผลมาจากการขาดแคลนความต้องการซื้อที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับการเติบโตจากระบบทุนนิยมเพราะแรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบและได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าสิ่งที่แรงงานผลิตได้ซึ่งเทียบได้กับในยุคสะสมทุนเบื้องต้นแต่เปลี่ยนหน้าผู้เล่นบท “นายทุน” จากเจ้าอาณานิคมเป็นตัวแสดงอื่นเช่นรัฐหรือกลุ่มนายทุนเพียงไม่กี่กลุ่ม การขูดรีดแรงงานกระทำผ่านกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การทำที่ดินให้เป็นสินค้า (Commodification of Lands) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) และการบังคับขับไล่ชาวไร่ชาวนา (The Forceful Expulsion of Peasant Population) ด้วยวิธีที่ต่างจากเดิมคืออ้างความเป็นทรัพย์สินสิทธิแห่งรัฐไปสู่การอ้างความเป็นทรัพย์สินสิทธิเอกชน การเพิกถอนสิทธิต่าง ๆ จากส่วนรวม (The Suppression of Rights to the Commons) กระบวนการเปลี่ยนกำลังแรงงานให้กลายเป็นสินค้า (The Commodification of Labor Power) และการยุติวิถีการผลิตและการบริโภคแบบพื้นเมือง (The Suppression of Indigenous Forms of

^๑ โรซา ลูคเซิมบวร์ค (Rosa Luxemburg) 5 มีนาคม ค.ศ. 1871 - 15 มกราคม ค.ศ. 1919 เป็นนักทฤษฎีมาร์กซิสม์ นักปรัชญานักเศรษฐศาสตร์ และนักกิจกรรมชาวยิวเชื้อสายโปแลนด์

Production and Consumption) การจัดสรรสินทรัพย์ (หมายรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ) ตามวิถีอาณานิคม อาณานิคมใหม่และจักรวรรดินิยม (Colonial, Neo-colonial, and Imperial Processes of Appropriation of Assets, Including Natural Resources) การใช้ระบบเงินตราเพื่อการแลกเปลี่ยนและการภาษีโดยเฉพาะภาษีที่ดิน (The Monetization of Exchange and Taxation, Particularly of Land)หนี้สาธารณะและระบบสินเชื่อ (The National Debt and the Credit System) ซึ่งวิธีที่รัฐดำเนินการเหล่านี้ยังเป็นการถ่วงช่องว่างระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นที่มีเงินนายทุนจนไม่อาจกลับมาสมานกันได้ จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนการ “พราก” ความมั่งคั่งและที่ดินอันเป็นสิ่งสาธารณะผ่านการเบียดขับให้เป็นชนชั้นกรรมาชีพ (Proletarianization)

อย่างไรก็ดี ฮาร์วีได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของการอธิบายกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นของมาร์กซ์ซึ่งมาร์กซ์อธิบายว่ากระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นนั้นเต็มไปด้วยความรุนแรงที่ปรากฏชัดแล้วซ้ำเล่าในช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากระบบศักดินามาเป็นทุนนิยมแต่ฮาร์วีใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นไม่ได้มีเพียงการใช้ความรุนแรงเท่านั้นหากแต่มีความสงบเรียบร้อยอันเนื่องมาจากการอพยพเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าของเกษตรกรด้วยการเข้ามาทำงานในโรงงานอยู่ด้วย ดังนั้นกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นตามแนวคิดของฮาร์วีจึงมีทั้งที่ใช้ความรุนแรงและความสงบเรียบร้อยไปพร้อมกัน นอกจากนี้กระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นตามแนวคิดของมาร์กซ์นั้นมาร์กซ์อธิบายว่าเป็นกระบวนการที่เกิดและสิ้นสุดลงไปแล้วแต่สำหรับฮาร์วีอธิบายว่ากระบวนการดังกล่าวยังคงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมีบทบาทงานบริบทโลกเสรีนิยมใหม่ (Harvey, 2003: 146; Unchanam, P., 2012: 115 - 117)

ส่วนทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการของปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) นั้น บูร์ดิเยอนำเสนอไว้ในงานเขียนเมื่อปี 1972 ที่มีชื่อว่า Outline of a Theory of Practice (Bourdieu, 1995: vii) โดยทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการของบูร์ดิเยอได้ให้หลักเกณฑ์สำคัญอันเป็นหลักของทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการ 3 ประการ คือ 1) จริตหรือฮาบิตูส (Habitus) 2) ทุน (Capital) 3) พื้นที่สนาม (Field) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จริตหรือฮาบิตูส (Habitus) คือ มูลเหตุแห่งการตระหนักรู้ถึงกฎระเบียบทางสังคมของมนุษย์^b (Postill, 2010) บูร์ดิเยอนำแนวคิดที่ว่าด้วยจริตมาต่อยอดกับแนวคิดที่ว่าด้วยทุนของมาร์กซ์ ทำให้เห็นภาพว่าเนื่องจากมนุษย์มีจริตมนุษย์จึงรับรู้ถึงการมีอยู่ของความเป็นชนชั้นซึ่งเกิดขึ้นจากเงื่อนไขที่เป็นทั้งวัตถุและไม่ใช่วัตถุประกอบกันและมนุษย์ให้คุณค่าแตกต่างกัน

2. ทุน เป็นเงื่อนไขที่กำหนดความเป็นชนชั้นให้กับปัจเจกชนหรือกลุ่มของปัจเจกชน ทุนเกิดจากการสะสมแรงงานในรูปวัตถุทำให้ทุนเป็นมรดกที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเปลี่ยนรูปได้ มีลักษณะทั้งสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้รวมทั้งเป็นปัจจัยในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม (Positions) และความเป็นไปได้ของปัจเจกบุคคลในการเข้าไปอยู่ในพื้นที่สนามต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ทางสังคม โดยเขาอธิบายว่าทุนมี 4 ประเภท ได้แก่ (Bourdieu, 1997: 46 – 75 as cited in Yanyongkasemsuk, R., 2013: 36 - 42)

^b ข้อความดังกล่าวมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษคือ “The Permanent Internalisation of The Social Order in the Human Body”

2.1 **ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital)** เป็นทุนตามความหมายของมาร์กซ์ ที่รวมถึงการครอบครองทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของตัวแสดงในสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถเปลี่ยนรูปไปเป็น “เงิน” ได้อย่างตรงไปตรงมาและทันทีทันใด

2.2 **ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital)** ประกอบไปด้วยทุน 3 รูปแบบ ได้แก่

2.2.1 **ทุนที่รวมอยู่ในฮาบิตัส (Embodied State)** คือทุนที่แทรกอยู่อย่างคงทนในรูปแบบขนบและมรรยาทที่แสดงออกผ่านร่างกายและจิตใจ มักปรากฏในรูปของวัฒนธรรมและต้องใช้ระยะเวลาในการสะสมและประกอบเป็นรูปร่าง ทุนรูปแบบนี้สามารถเปลี่ยนความมั่งคั่งภายนอก(วัตถุ)ให้กลายเป็นทุนที่อยู่ในตัวคนได้ (จจริต - Habitus) การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ไม่สามารถเปลี่ยนได้อย่างทันทีแต่จำต้องมีเงื่อนไขประกอบ ได้แก่ เวลา สังคม และชนชั้นทางสังคมทุนชนิดนี้สามารถลดและหายไปได้ด้วยตัวเจ้าของตนเอง อีกทั้งยังสามารถสืบทอดด้วยการส่งผ่านทางกรรมพันธุ์ซึ่งเป็นการช่อนการสืบทอดทุนในปัจจุบันและชนชั้นที่ดีที่สุด

2.2.2 **ทุนที่ถูกทำให้อยู่ในรูปของวัตถุหรือที่เป็นรูปธรรม (Objectified State)** ทุนชนิดนี้คือสิ่งบ่งชี้เชิงรูปธรรมของทุนวัฒนธรรม อยู่ในรูปของสื่อหรือสิ่งของ เช่น รูปภาพ งานเขียน หนังสือ พจนานุกรม อนุสาวรีย์เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ ทุนชนิดนี้แสดงออกและสืบทอดได้ผ่านวัตถุเช่นการสะสมภาพวาด เป็นต้น แม้ว่าการสะสมทุนวัฒนธรรมชนิดนี้จะสามารถส่งผ่านกันได้เหมือนทุนเศรษฐกิจอื่น ๆ แต่ก็มีบางสิ่งทีแม้จะไม่อาจมองเห็นแต่ก็ถูกส่งผ่านไปได้เช่นกัน เช่น ความเป็นเจ้าของภาพ ความเป็นเจ้าของวิถีบริโภคภาพเขียน ฉะนั้นสินค้าเชิงวัฒนธรรมจึงประกอบไปด้วยสิ่งที่เป็นวัตถุและสิ่งที่แฝงสัญลักษณ์

2.2.3 **ทุนที่ถูกทำให้อยู่ในรูปสถาบัน (Institutionalization State)** คือทุนที่ถูกทำให้เป็นวัตถุหรือรูปธรรมแยกออกมาจากปัจเจกบุคคลทุนชนิดนี้อ้างอิงถึงคุณสมบัติเริ่มต้นของทุนวัฒนธรรมและถูกเข้าใจว่าเป็นการรับประกันโดยแสดงออกในรูปของประกาศนียบัตรหนังสือรับรองและการผ่านการสอบ สิ่งนี้สร้างช่องว่างและทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างผู้ได้รับการรับรองกับผู้ที่ไม่ได้รับการรับรองจนในท้ายที่สุดอาจนำไปสู่การแลกเปลี่ยนระหว่างทุนวัฒนธรรมกับทุนเศรษฐกิจด้วย เช่น การแปลงเงิน(ทุน) เป็น “การรับประกันทางการศึกษา” เป็นต้น

2.3. **ทุนทางสังคม (Social Capital)** คือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มและเครือข่ายสังคมโดยปัจเจกชน โดยทุนชนิดนี้จะมีมากขึ้นกับขนาดของเครือข่ายความสัมพันธ์ที่สามารถระดมมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและปริมาณของ “ทุน” ที่ปัจเจกบุคคลเป็นเจ้าของและแสดงความเป็นเจ้าของอย่างถูกต้อง ทุนทางสังคมจึงประกอบด้วย ทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่มและเครือข่ายของสังคมและการรวมตัวกันของความรู้ความเข้าใจและการยอมรับ (Cognition and Recognition) ดังนั้น สำหรับบูร์ดิเยอร์แล้วทุนทางสังคมถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคมและต้องมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอโดยรวมถึงความใกล้ชิดในสังคมด้วย

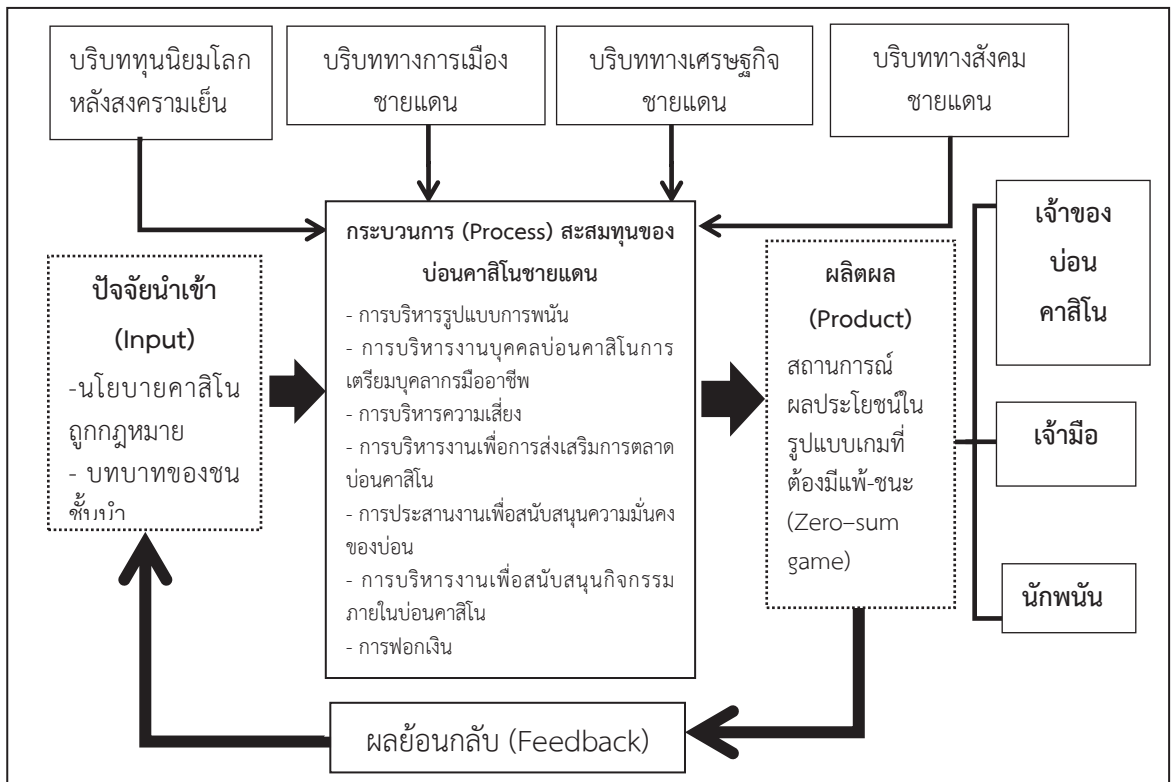
2.4 **ทุนสัญลักษณ์ (Symbolic Capital)** คือลักษณะทุนที่ปัจเจกชนรับรู้ได้จากการสัมผัสรับรู้และยอมรับว่ามีอยู่ เช่น ศักดิ์ศรี สถานภาพอำนาจ ซึ่งสามารถได้มาจากเกือบทุกที ทุนสัญลักษณ์สามารถได้มาจากการที่ปัจเจกบุคคลมีทุนเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานและหากมีทุนเศรษฐกิจมากพอ บุคคลในสังคมก็จะรับรู้และยอมรับรูปแบบหนึ่งของทุนสัญลักษณ์ ได้แก่ “ทุนทางการเมือง” ทุนชนิดนี้ทำงานบนฐานของ

ชื่อเสียงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความน่าเชื่อถือ การรับรู้ และเห็นในคุณค่า หรือการแสดงออกซึ่งการมีชื่อเสียงที่ผู้คนยกย่อง ยอมรับ และเคารพในตัวบุคคลหรือวัตถุที่แสดงออกถึงการมีหรือการถือครองอำนาจของทุนนั้น

3. พื้นที่สนาม (Field) โมโนทัศน์เกี่ยวกับ Field/Champ (fr.) ของปีแอร์ บูร์ดิเยอ นั้นหมายถึงสนามสนามประลองหรือวงการ (ตามการบัญญัติศัพท์ของ นพพร ประชากุล) (Wisudthiluck, S., 2012) ที่มีนัยยะแสดงถึงโครงสร้าง/ พื้นที่ทางสังคมที่มีการประชันขันแข่งกันด้วยความรู้ ธรรมเนียม หรือวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนโดยการแสดงออกผ่านการปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วงการการเมือง วงการวิชาการ วงการกีฬา ฯลฯ ตามความหมายดังกล่าวนี้สังคมที่เรามีชีวิตอยู่จึงเป็นพื้นที่ของการชอนทับกันของ “สนาม” ในแบบต่าง ๆ บูร์ดิเยอใช้ Field หรือสนามมาเป็นหน่วยวิเคราะห์ปฏิบัติการ (Practice) แทนการใช้แนวคิดโครงสร้างทางสังคม โดยเขาเสนอว่าพื้นที่สนามคือปริภูมิพลหรืออาณาบริเวณทางสังคม (Social Arena) ที่มีการต่อรอง ช่งชิง เบียดขับ และแบ่งปันทรัพยากร บูร์ดิเยอกล่าวว่าในพื้นที่สนามมีจิตหรือฮาบิตุสทำหน้าที่เชื่อมโยงกัน จนบางครั้งอาจทำให้ฮาบิตุสกลับมามีอิทธิพลเหนือพื้นที่สนามซึ่งทุกอย่างถือเป็น “การปฏิบัติการ”

กรอบแนวคิดตัวแปรการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมองค์ความรู้เชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรมตั้งข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในรูปแบบด้วยตัวแบบการวิเคราะห์ (Model) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดตัวแปรการวิจัย

จากกรอบแนวคิดตัวแปรการวิจัยข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้ การพัฒนาของบ่อนคาสีโน บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา บริเวณจังหวัดสระแก้วเกิดมาจากบริบทแวดล้อมต่าง ๆ อันได้แก่ การขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในพื้นที่ชายแดน ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบายดึงดูดการลงทุนโดยเปิดช่องให้เกิดคาสีโนถูกกฎหมาย รวมทั้งบทบาทของชนชั้นนำภายใต้บริบทดังกล่าว ก่อให้เกิดกระบวนการก่อรูปและการพัฒนาของบ่อนคาสีโน บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชาบริเวณจังหวัดสระแก้วอันเป็นแหล่งการสะสมทุนของชนชั้นนำ โดยผ่านวิธีการทางเศรษฐกิจปกติและนอกกรอบแบบเศรษฐกิจปกติ ได้แก่ การแสวงหาค่าเช่าจากธุรกิจ รวมถึงใช้กลไกเพื่อแสวงหามูลค่าส่วนเกินหรือกำไรผ่านการบริหารรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารรูปแบบการพนัน การบริหารงานบุคคลบ่อนคาสีโนโดยการเตรียมบุคคลากรมืออาชีพการบริหารความเสี่ยง การบริหารงานเพื่อส่งเสริมการตลาดบ่อนคาสีโนการประสานงานเพื่อสนับสนุนความมั่นคงของบ่อนและการบริหารงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายในบ่อนคาสีโนรวมถึงการพอกเงิน กระบวนการดังกล่าวสร้างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบเกมที่มีผลรวมเป็นศูนย์ ผลกระทบในลักษณะที่ต้องมีแพ้มีชนะมีความไม่เหมาะสมมีผลย้อนกลับอันควรนำไปสู่การปรับยุทธศาสตร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. วิธีวิทยาในการศึกษาแนวทางการศึกษา (Methodological Approach) ผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามแนวประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง (Historical Political Economy Approach) ซึ่งกระบวนการวิจัยตั้งอยู่บนตรรกะแนววิภาษวิธี (Dialectic) (Praditsil, C., 2016: 39) และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (Chantavanich, S., 2007: 128 - 130; Podhisita, C., 2011: 369 - 372)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัยอาศัยแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่

2.1 การศึกษาเอกสาร โดยแบ่งเอกสารออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เอกสารชั้นต้น (Primary Document) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Document)

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิธีการการสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth Interview) จะใช้แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured or Guided Interview) เป็นแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารบ่อนคาสีโน นักธุรกิจการเมืองในพื้นที่นักพนันรวมถึงผู้ที่คัดค้านนโยบายบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายในระดับชาติ ได้แก่

- 2.2.1 สिति (นามสมมุติ) ผู้บริหารบ่อนคาสีโนชายแดนแห่งหนึ่งในบริเวณพื้นที่ชายแดน
- 2.2.2 พุด (นามสมมุติ) เจ้าของบ่อนคาสีโนชายแดนแห่งหนึ่งในบริเวณพื้นที่ชายแดน
- 2.2.3 ชัย (นามสมมุติ) เจ้ามือบ่อนคาสีโนชายแดนแห่งหนึ่งในบริเวณพื้นที่ชายแดน
- 2.2.4 จี๊ต (นามสมมุติ) นักธุรกิจการเมืองในพื้นที่ชายแดน
- 2.2.5 ติว (นามสมมุติ) ผู้ให้บริการทัวร์นักพนันแห่งหนึ่งในพื้นที่บ่อนคาสีโนชายแดน

- 2.2.6 ไก่อ่ (นามสมมุติ) นักการเมืองท้องถิ่นและอดีตนักพนันวีไอพี
- 2.2.7 ปลา (นามสมมุติ) นักพนันรายย่อยบ่อนคาลิโนชายแดน
- 2.2.8 เร็ง (นามสมมุติ) นักพนันรายย่อยบ่อนคาลิโนชายแดน
- 2.2.9 ใหญ่ (นามสมมุติ) นักพนันรายย่อยบ่อนคาลิโนชายแดน
- 2.2.10 มิค (นามสมมุติ) นักพนันออนไลน์
- 2.2.11 แม็ก (นามสมมุติ) นักพนันออนไลน์และตัวแทนนายหน้าของบ่อนคาลิโนชายแดน
- 2.2.12 ศรีสุวรรณ จรรยา เลขาธิการสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย

รวมถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่กรณีศึกษาอันหมายถึง ประสบการณ์จากการสังเกตที่ไดลงพื้นที่ไปสัมผัสบรรยากาศการเล่นการพนันในบ่อนคาลิโนในพื้นที่ปอยเปตติดกับบริเวณชายแดนไทยจังหวัดสระแก้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาจัดกระทำให้เป็นระบบ แยกแยะองค์ประกอบ จัดเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำไปสู่การตีความ (Hermeneutic) (Vaddhanaphuti, C., 1994) โดยจะทำการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้เห็นถึงพัฒนาการของบ่อนคาลิโนกัมพูชาในเขตชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดสระแก้ว หลังจากนั้นจึงได้วิเคราะห์ให้เห็นโครงสร้างและผู้กระทำการ (Structure & Agency) รวมถึงผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากบ่อนคาลิโนเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ผลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรัชญาศาสตร์

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า พัฒนาการของบ่อนคาลิโนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดสระแก้วเกิดและขยายตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ภายใต้บริบทแวดล้อมที่เอื้ออำนวยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกภายหลังสงครามเย็น ระบบเสรีนิยมใหม่ในบริบทโลกภายหลังการล่มสลายระบบคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตในปี 2533 ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศใหม่ภายหลังจากระบบโลกแบบสองค่ายระหว่างค่ายทุนนิยมและค่ายคอมมิวนิสต์สลายลง สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาจัดระเบียบโลกใหม่ภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ของฉันทามติวอชิงตัน (Washington Consensus) โดยแนวคิดเสรีนิยมใหม่นี้ตั้งอยู่บนฐานคิดแบบเสรีนิยมที่เชื่อในกลไกตลาดเสรี (Free - marketism) ซึ่งส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพิงกันผ่านทางระบบเศรษฐกิจมากขึ้น (Jaroenlerd, V., 1999; Thanaphonphan, R., 2002: 17)

บริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้บริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชาภายหลังการสิ้นสุดสงครามเย็นที่เปลี่ยนแปลงไปโดยประเทศไทยและกัมพูชาต้องมีการปรับทำที่ตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่พัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยแห่งเสรีนิยมใหม่ ในกรณีของไทยได้มีการเร่งรัดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจากการผลิตเพื่อทดแทนนำไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออกและมีการปรับเปลี่ยนท่าต่อประเทศเพื่อนบ้านที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันโดยการประกาศ “นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” ในสมัยรัฐบาล

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้วกลายเป็นพื้นที่ที่มีการนำเข้าและส่งออกสินค้ารวมถึงการเป็นพื้นที่แห่งการค้าชาย อันมีสาเหตุมาจากการที่รัฐต้องการให้พื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็น “ประตูสู่อินโดจีน” เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม พร้อมกับการแสวงหาตลาดในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อตอบสนองการพัฒนาภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือ Eastern Seaboard Development Program (ESB) ส่วนประเทศกัมพูชาได้วางแผนให้พื้นที่ชายแดนปอยเปตให้เป็นพื้นที่ในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศดังจะเห็นได้จากในช่วงปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลกัมพูชาได้มีการออกกฎหมายการลงทุน (The Law on Investment) รวมทั้งจัดตั้ง “คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งกัมพูชา (Cambodian Investment Board - CIB) และสภาเพื่อพัฒนากัมพูชา (Council for Development of Cambodia - CDC) เพื่อดูแลงานฟื้นฟูการพัฒนาและส่งเสริมลงทุนภายในประเทศ (Tangkitvanich, S. et al, 2015: 207, 211) โดยอุตสาหกรรมกพนันเป็นอีกหนึ่งสาขาอุตสาหกรรมที่รัฐบาลกัมพูชาสนใจผลักดัน รัฐบาลกัมพูชาได้ออกใบอนุญาตจัดตั้งคาสีโนบนเรือในโตนเลสาบ เมืองพนมเปญเป็นฉบับแรกให้กับบริษัท นาคาเวิร์ล (Naga World) ในปี พ.ศ. 2537 ตามมาด้วยในปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลกัมพูชาก็ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปราบปรามการพนัน (Law on the Suppression of Gambling) (Law on The Suppression of Gambling 1996, January 26, 1996) ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดห้ามมิให้ดำเนินกิจการการพนันทุกประเภททั่วทั้งราชอาณาจักรกัมพูชาเว้นแต่กิจการการพนันที่รัฐออกใบอนุญาตให้เท่านั้น ส่งผลให้มีบ่อนคาสีโนจำนวนมากในกรุงพนมเปญต้องถูกยกเลิกไปเหลือเพียงบริษัท นาคาเวิร์ลเท่านั้นที่ได้รับใบอนุญาตจากรัฐบาลกัมพูชา ในเวลาเดียวกันนั้นรัฐก็ได้อนุญาตให้มีการเปิดบ่อนคาสีโนตามพื้นที่รอบนอกรัศมี 200 กิโลเมตรจากกรุงพนมเปญอีกด้วย

สำหรับประเทศไทยการพนันเป็นกิจกรรมทางสังคมที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิถีทางวัฒนธรรมวิธีหนึ่ง แม้ว่าในอดีตรัฐได้เข้ามาควบคุมและบางช่วงอนุญาตให้มีการเปิดบ่อนการพนัน ถูกกฎหมายเป็นระยะ ๆ (Jeamteerasakul, S., 2008: 25 - 26; Ussavapongnant, N., 2005: 23; Phongphaew, P., Chornanan, S. Tansirikongkhon, V., Sawekkomet, K. & Torraktrakun, T., 2002: 103) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการพนันถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมายด้วยสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้มีผู้ออกไปเล่นการพนันตามพื้นที่ชายแดนเป็นจำนวนมากโดยบ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตติดกับบริเวณชายแดนไทย จังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในพื้นที่ยอดนิยมของนักพนันชาวไทย บ่อนคาสีโนปอยเปตเริ่มเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา อันเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลกัมพูชาที่ต้องการให้อุตสาหกรรมกพนันเป็นแหล่งรายได้ ส่งผลให้ในพื้นที่ปอยเปตมีพลวัตของทุนคาสีโนข้ามชาติมากกว่าหากเปรียบเทียบกับบ่อนคาสีโนในพื้นที่ข้างเคียงอย่างชายแดนจังหวัดจันทบุรีหรือตราด แม้ว่าบ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตบางช่วงเวลาจะได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศบ้างแต่ก็มักจะมีฟื้นตัวและขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง จนกล่าวได้ว่าปอยเปตคือ “เมืองคาสีโน” แห่งหนึ่งที่มีพลวัตอย่างมากในแง่ของจำนวนบ่อนคาสีโนของประเทศกัมพูชา โดยในปัจจุบันพบว่าบ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตทั้งสิ้น 12 แห่ง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มฮอเลียตี้ประกอบไปด้วย 2 คาสีโน ได้แก่ ฮอเลียตี้ปอยเปตคาสีโน และฮอเลียตี้พาลาสคาสีโนแอนดริสอร์ท โดยเป็นกลุ่มของนายทุนชาวอินโดนีเซียและมีหุ้นส่วนภายนอก 3 - 4 หุ้น โดยหนึ่งในนั้นคือนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระแก้ว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มคราวน์คาสีโน ประกอบไปด้วย 5 คาสีโน ได้แก่ โกลเด้นคราวน์คาสีโน เก็นติ้งคราวน์คาสีโน ปรีนเซสคราวน์คาสีโน คราวน์คาสีโนดรีมเวิลด์และคราวน์เก็นติ้งสกาย โดยมีเจ้าของคือนักธุรกิจการเมืองระดับประเทศคนหนึ่งของกัมพูชา

กลุ่มที่ 3 กลุ่มแกรนด์โดมอนและคาสีโนปอยเปต กลุ่มนี้ประกอบไปด้วย 2 คาสีโน ได้แก่ แกรนด์โดมอนด์ซิตีแอนด์คาสีโนและปอยเปตคาสีโนริสอร์ท โดยเจ้าของคืออดีตนักการเมืองไทยที่หนีคดีจากจังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มสตาร์ ประกอบไปด้วย 2 คาสีโน ได้แก่ สตาร์เวกัสริสอร์ทแอนด์คาสีโนและสตาร์พาราไดส์คาสีโนซึ่งเป็นของกลุ่มทุนที่จากประเทศมาเลเซีย

กลุ่มที่ 5 ทropicคาน่า มี 1 คาสีโน ได้แก่ ทropicคาน่าริสอร์ทแอนด์คาสีโนบริหารงานโดยนักธุรกิจหลักจากกรุงเทพซึ่งในปัจจุบันภายหลังที่เจ้าของเดิมเสียชีวิตมีหลานเป็นผู้บริหารงาน

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังพบว่าบ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตได้พัฒนากิจการคาสีโนเข้าสู่พื้นที่ออนไลน์แล้วถึง 4 กลุ่มธุรกิจ มีเพียงบ่อนคาสีโนทropicคาน่าเท่านั้นที่ยังไม่มีการเปิดให้บริการในลักษณะดังกล่าว

หากวิเคราะห์ให้เห็นถึงโครงสร้างและผู้กระทำการภายในพื้นที่บ่อนคาสีโนชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดสระแก้วพบว่าผู้กระทำการประกอบไปด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ เจ้าของบ่อนคาสีโน เจ้ามือและนักพนัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เจ้าของบ่อนคาสีโน ประกอบไปด้วยชนชั้นนำทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีความสัมพันธ์เครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากลักษณะอำนาจในประเทศกัมพูชาส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเชิงอิทธิพลในพื้นที่กับอำนาจที่มีการรวมศูนย์อย่างเป็นทางการในระดับชาติของรัฐบาลที่เมืองหลวงพนมเปญ โดยเฉพาะกลุ่มนายทุนชาติกัมพูชาที่มีสายสัมพันธ์แนบแน่นกับนักการเมืองระดับชาติของประเทศกัมพูชา การลงทุนธุรกิจบ่อนคาสีโนของเครือข่ายชนชั้นนำมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรจากการแสวงหาค่าเช่าที่มีการผูกขาดน้อยรายโดยชนชั้นนำเท่านั้น เนื่องจากธุรกิจบ่อนคาสีโนเป็นการจำกัดอุปทานเพื่อขยายกำไร อย่างไรก็ตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนชั้นนำที่ร่วมลงทุนในบ่อนคาสีโนดังกล่าวมีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือกันภายในกลุ่ม ซึ่งเราสามารถวิเคราะห์จัดกลุ่มโดยแบ่งชนชั้นนำของบ่อนคาสีโนออกเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ (Jod Anon, 2018, August 12, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed; MGR Online, 2017; Thairath, 2009)

- กลุ่มนายทุนไทย ได้แก่ นายทุนระดับชาติ เช่น กลุ่มทุนหลักที่มาจากกรุงเทพ
- กลุ่มนักการเมืองไทย ได้แก่ นักการเมืองระดับชาติ เช่น อดีตนักการเมืองไทยที่หนีคดีจากจังหวัดสมุทรปราการและนักการเมืองในพื้นที่

- กลุ่มนายทุนกัมพูชา ได้แก่ นายทุนระดับชาติของประเทศกัมพูชาเจ้าของบ่อนคาสีโนในคราวนคาสีโน
- กลุ่มนักการเมืองกัมพูชา ได้แก่ นักการเมืองและข้าราชการท้องถิ่นที่ถือหุ้นลม
- กลุ่มทุนข้ามชาติ ได้แก่ นักธุรกิจข้ามชาติที่มีฐานข้ามชาติ อันได้แก่ นักธุรกิจจากประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น

เจ้าของบ่อนคาสีโนคือนักธุรกิจที่ลงทุนในการสร้างอาคารของคาสีโนรวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงแรมหรือส่วนประกอบอื่นที่คู่ขนานไปกับบ่อนคาสีโน เจ้าของบ่อนจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เล่นได้เข้ามาเล่นรวมทั้งดูแลความเรียบร้อยต่าง ๆ โดยเจ้าของบ่อนมีบทบาทในนำเงินมาลงทุนโดยตรงในบ่อนคาสีโนโดยใช้เครือข่ายความสัมพันธ์แบบทางการผ่านนโยบายการดึงดูดการลงทุนของรัฐแบบเป็นทางการและการใช้เครือข่ายแบบไม่เป็นทางการผ่านการชักชวนพรรคพวกเพื่อนฝูงมาร่วมลงทุน โดยใช้รูปแบบบริหารธุรกิจระหว่างประเทศซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการบริหารเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Sittthi Anon, 2016, December 15, interviewed; Kai Anon, 2017, November 7, interviewed; Roeng Anon, 2017, October 21, interviewed; Pla Anon, 2017, October 21, interviewed; Phut Anon, 2017, May 1, interviewed; Lapyai, S., 2014: 133 – 136; Mik Anon, 2017, November 16, interviewed)

1. การบริหารงานบุคคล บ่อนคาสีโนจะมีบริหารงานบุคคลอย่างเป็นระบบแบบมืออาชีพซึ่งจะมีแบ่งงานกันทำตามตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้จัดการบ่อน คนแจกไพ่ (Dealer) และพนักงานดูแลลูกค้า (Junket) ในการบริหารงานบุคคลของบ่อนคาสีโนการจะต้องมีเตรียมบุคลากรมืออาชีพเป็นอย่างดี โดยเฉพาะคนแจกไพ่ซึ่งจะต้องมีการเรียนและฝึกอบรมอย่างมืออาชีพ อย่างไรก็ตามการบริหารงานบุคคลในบ่อนคาสีโนเป็นงานที่มีความซับซ้อนอย่างมากเนื่องจากการเล่นพนันสามารถโกงได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารงานด้วยความระมัดระวังไม่ให้พนักงานของบ่อนคาสีโนมีส่วนร่วมกับการโกง เช่น บ่อนคาสีโนจะต้องมีวิธีการลงโทษพนักงานที่โกงเพื่อไม่ให้เป็นตัวอย่างไม่ดีกับพนักงานคนอื่นหรือนอกจากการคัดเลือกจัดหาพนักงานแจกไพ่ด้วยตนเองแล้วบ่อนคาสีโนยังต้องคอยตรวจสอบ สอดส่องคนของตัวเองอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

2. การบริหารความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญในการสะสมทุนของบ่อนคาสีโน โดยบ่อนคาสีโนมีการจัดกลไกเพื่อลดความเสี่ยงที่จะขาดทุนเชิงธุรกิจโดยใช้ฐานขององค์ความรู้ 3 ศาสตร์ อันได้แก่

2.1 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เจ้าของบ่อนและเจ้ามือจะมีการควบคุมความเสี่ยงที่จะเสียพนันโดยการใช้เทคโนโลยีในการเล่นการพนันเพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอน ได้แก่ ในกรณีของเกมสล็อตจะมีการใช้สถิติพิเศษทำสัญลักษณ์ไว้ที่ไฟซึ่งสถิตินี้จะมองเห็นเฉพาะผ่านกล้องวงจรปิดเท่านั้นหรือการใช้เครื่องทำไฟ หากเป็นกรณีของเกมสพนันที่เป็นเครื่องแมทซิ่น เกมสตูต่าง ๆ บ่อนคาสีโนจะทำการควบคุมด้วยการตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอน เช่น สล็อตแมทซิ่น ตู้ปลา ฯลฯ ดังที่บ่อนคาสีโนแห่งหนึ่งได้ตั้งโปรแกรมเครื่องสล็อตแมทซิ่นให้เจ้ามือสามารถชนะนักพนันและได้รับผลประโยชน์ในอัตรา 70 - 30% เป็นต้น

2.2 ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ บ่อนคาลิโนจะมีการติดกล้องวงจรปิด (CCTV) ไว้ทั่วทุกจุดของบ่อน กล้องวงจรปิดดังกล่าวนอกจากจะมีไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการโกงในบ่อนแล้ว ยังติดตั้งไว้เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักพนันอีกด้วย การสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ของบ่อนคาลิโนในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เล่นและหาเทคนิคในการเอาชนะผู้เล่น เช่น หากพบว่าบ่อนคาลิโนเป็นฝ่ายเสียก็จะเปลี่ยนตัวคนแจกไพ่ การใช้ความชำนาญของผู้แจกไพ่ในการควบคุม การบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่พนักงานเพื่อให้เกิดความมีนงขาดสตินำไปสู่การตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย การเล่นเกมพนันในช่วงกลางคืนซึ่งผู้เล่นจะมีอาการง่วงเพลียซึ่งทางบ่อนจะมีโอกาสเป็นฝ่ายชนะได้มากกว่ากระบวนการเหล่านี้ทำให้บ่อนคาลิโนชายแดนทั้งหมดเปิดบริการแบบตลอด 24 ชั่วโมง

2.3 ความรู้ทางไสยศาสตร์ เป็นความรู้ทางความเชื่อเรื่องโชคลางและความโชคดีเจ้าของบ่อนและเจ้ามือจะใช้ความรู้ในทางไสยศาสตร์และความเชื่อทางโชคลางเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ โดยจะมีการจ้างหมอดูหรือซินแสประจำบ่อนในการทำหน้าที่ตรวจสอบดวงชะตาของพนักงานที่แจกไพ่และทำการตรวจดูลักษณะโหงวเฮ้งดวงชะตาของนักพนันบางคนเพื่อจัดวางพนักงานแจกไพ่ได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามพื้นที่ภายในบ่อนคาลิโนด้วย

3. การบริหารงานเพื่อส่งเสริมการตลาดของบ่อนเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ถือเป็นส่วนสำคัญของบ่อนคาลิโนเนื่องจากกระบวนการสะสมทุนของทุนนิยมคาลิโนเป็นกิจกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์จากความล้มละลายของนักพนัน ดังนั้นบ่อนคาลิโนจะต้องมีสิ่งกระตุ้นเพื่อให้มีผู้เล่นอยู่ตลอดเวลา โดยหัวใจของการส่งเสริมการตลาดของบ่อนคาลิโนคือการมีกิจกรรมทางการตลาดที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการขายได้ในทันที ได้แก่ การแจกคูปองของขวัญ (Gift Voucher) การสร้างระบบสมาชิก การแจกชิปตายหรือชิปโปร (Dead Chip) การบริการเข้าพักโรงแรมของบ่อนคาลิโนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การใช้ระบบแจ๊คพ็อต รวมถึงการสร้างระบบให้บริการที่แตกต่างจากคู่แข่งเพื่อสร้างความโดดเด่นความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้กับบ่อนคาลิโนของตน นอกจากนี้บ่อนคาลิโนที่มีการเล่นพนันออนไลน์ยังมีการส่งเสริมการตลาดโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น การถ่ายทอดสดโดยใช้นางแบบร่วมด้วยเพื่อชักชวนให้นักพนันให้เล่นพนันพร้อมกับประชาสัมพันธ์โปรโมชั่นของบ่อนคาลิโน เป็นต้น

4. การประสานงานเพื่อสนับสนุนความมั่นคงของบ่อน เจ้าของบ่อนมักจะใช้วิธีการปันผลหุ้นลมและการประสานงานภายในพื้นที่ ซึ่งเจ้าของบ่อนจะมีการปันผลประโยชน์ที่เป็น “หุ้นลม” ให้แก่ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของกัมพูชา โดยการให้เข้ามาถือหุ้นลมของผู้มีอิทธิพลเพื่อให้ได้รับเงินปันผลจากรูจกแตกต่างกับการใช้อิทธิพลที่ตนมีอยู่อำนวยความสะดวกในกระบวนการลงทุน เช่น เป็นตัวกลางเชื่อมประสานติดต่อกับหน่วยงานรัฐหรือจัดการในกรณีที่เกิดปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ของบ่อนคาลิโน ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีการบริหารงานเพื่อประสานงานโดยการเสียค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเช่า (Rent) กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อให้การดำเนินธุรกิจบ่อนคาลิโนเป็นไปอย่างราบรื่นอีกด้วย อาทิ การประสานงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ยืดหยุ่นเวลาเปิด - ปิดด่าน การลดความเข้มงวดในการตรวจค้นตลอดจนการปล่อยให้นำเงินข้ามประเทศเข้ามาได้ง่ายขึ้น เป็นต้น (Tiw Anon, 2017, October 4, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed; Phut Anon, 2017, May 1, interviewed)

5. การบริหารงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายในบ่อนคาสีโน การบริหารดังกล่าวมีทั้งที่เป็นการดำเนินงานของเจ้าของบ่อนคาสีโนและเป็นการเปิดให้เช่าพื้นที่โดยเซ็นสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตามก็มีการบริหารงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายในบ่อนคาสีโนโดยมากจะมีเจ้าของบ่อนจะเป็นผู้ดำเนินการ เจ้าของบ่อนจะได้รับผลประโยชน์จากผลการประกอบธุรกิจหรือการได้รับค่าเช่าเป็นผลประโยชน์ตอบแทน การบริหารดังกล่าวประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่

5.1 ฝ่ายธุรกิจรับจ่านำ ฝ่ายธุรกิจรับจ่านำจะมีหลายรูปแบบทั้งที่เจ้าของบ่อนคาสีโนดำเนินการเอง การให้เครือข่ายของนักลงทุนเข้ามาเช่าดำเนินการหรือการจ้างเอกชนภายนอกเข้ามาดำเนินการภายใต้สัญญารายปี ธุรกิจรับจ่านำถือว่าเป็นธุรกิจหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับเจ้าของเป็นจำนวนมาก ผู้ใช้บริการจ่านำมีทั้งนักพนันรายย่อยที่จ่านำสิ่งของที่มีมูลค่าไม่สูงมาก เช่น การจ่านำโทรศัพท์มือถือ นาฬิกา แหวน เป็นต้น และนักพนันวีไอพีที่จ่านำสิ่งของมูลค่าสูง เช่น เพชรพลอย รถยนต์ราคาแพง เป็นต้น (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed)

5.2 ฝ่ายจัดการเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม อาหารและเครื่องดื่มที่จัดเลี้ยงภายในบ่อนคาสีโนมีระบบการบริหารหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เจ้าของบ่อนเปิดดำเนินการเองและการเปิดให้เช่าเครือข่ายเจ้าของบ่อนหรือบริษัทเอกชนภายนอกเช่าพื้นที่ดำเนินการ (Phut Anon, 2017, May 1, interviewed)

5.3 ฝ่ายบริการสินเชื่อ ฝ่ายบริการสินเชื่อทำหน้าที่ให้บริการปล่อยสินเชื่อโดยเฉพาะกับนักพนันในระดับวีไอพี การขอเครดิตจะดำเนินการผ่านพนักงานดูแลลูกค้า ส่วนกระบวนการติดตามหนี้จะมีกำหนดเวลาและขั้นตอนที่แตกต่างกันในแต่ละบ่อนคาสีโน อย่างไรก็ตามทุกบ่อนคาสีโนจำเป็นต้องจัดตั้งกลไกความรุนแรงในเชิงอิทธิพลเป็นฐานในการบริการสินเชื่อ เช่น บ่อนคาสีโนแห่งหนึ่งในปอยเปต ผู้ให้บริการจะให้เวลา 7 วันหลังจากขอเครดิตไปโดยจะมีการ “ติดตามทวงหนี้” ซึ่งใช้ทีมงานที่ปฏิบัติการด้วยความรุนแรง ภายหลังจากนั้นจะมีกำหนดระยะเวลาในการชดใช้หนี้เช่น 1 - 3 เดือน สำหรับลูกค้าที่ไม่มีเงินจ่ายก็ต้องมีการยึดทรัพย์สินเท่าที่จะทำได้ (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed)

5.4 ฝ่ายดูแลการขายบริการทางเพศ การบริการทางเพศในบ่อนส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในกลุ่มลูกค้าวีไอพี โดยจะต้องมีการส่งจ่องล่วงหน้าเพื่อให้ทางบ่อนจัดหามาให้ตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งผู้ที่ขายบริการทางเพศมีทั้ง คนไทย คนกัมพูชา หรือคนเวียดนาม (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed)

เจ้ามือ เจ้ามือแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เจ้ามือที่เป็นเจ้าของบ่อนคาสีโนและ 2) เจ้ามือที่เป็นนักธุรกิจภายนอกมาเช่าโต๊ะพนันหรือพื้นที่ในบ่อนคาสีโน หากเป็นกรณีของเจ้ามือที่มาจากภายนอกจะมีการแยกการบริหารบุคคลและทรัพยากรออกจากเจ้าของบ่อนอย่างชัดเจน โดยเจ้ามือที่ไม่ใช่เจ้าของบ่อนคาสีโนมีทั้งลักษณะที่เป็นเจ้ามือเช่าพื้นที่คนเดียวและเป็นหุ้นส่วนหลายคน แต่โดยมากเจ้ามือในบ่อนคาสีโนมักเป็นหุ้นส่วนหลายคน เจ้ามือจะต้องเสียค่าเช่าให้แก่เจ้าของบ่อนคาสีโนเป็นรายเดือนหรือรายปีแล้วแต่ข้อตกลงกับเจ้าของบ่อน ภายหลังจากตกลงแล้วจะมีการทำสัญญาตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากนั้นเจ้ามือจะจ่ายค่าเช่าให้ทางเจ้าของบ่อนคาสีโนเป็นรายเดือนหรือรายปีตามแต่ตกลง โดย

เจ้ามือจะมีรายได้จากเงินกินเปล่าหรือค่าตั้ง (Commission) ในการเล่นแต่ละครั้งเป็นการตอบแทน นอกจากนี้เจ้ามือยังมีรายได้จากเงินที่เล่นได้เสียกับนักพนันอีกด้วย

ในกรณีของเจ้ามือที่ไม่ใช่เจ้าของบ่อนจะต้องมีการบริหารจัดการดูแลภายในบริเวณพื้นที่ตัวเอง เข้าด้วยตัวเองโดยแยกออกจากเจ้าของบ่อนคาลิโนเพื่อบริหารความเสี่ยงที่จะเสียพนันรวมถึงการถูกโกง ดังนั้นเจ้ามือจะบริหารจัดการตั้งแต่เริ่มการจัดหาพนักงานด้วยตนเองเพื่อให้แน่ใจว่าจะได้พนักงานที่ไว้ใจได้จนถึงติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่เช่าของตนเอง ทั้งนี้ในกรณีที่มีปัญหาสามารถเปิดกล้องวงจรปิดของตนได้โดยไม่ต้องอาศัยกล้องวงจรปิดจากส่วนกลางของบ่อนคาลิโน รวมถึงยังมีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ทั้งความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เข้ามาช่วยในการบริหารความเสี่ยงอีกด้วย เนื่องจากเจ้ามือจะต้องเสียต้นทุนเป็นค่าเช่าพื้นที่ในบ่อนคาลิโน ค่าจ้างพนักงานแจกไพ่หรือดูแลโต๊ะของตน ดังนั้น หากขาดทุนมากอาจส่งผลให้รายรับไม่พอจ่ายได้ (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed)

นอกจากนี้ เจ้าของบ่อนและเจ้ามือยังมีบทบาทในการนำเข้าการเล่นการพนันรูปแบบต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งประเภทของรูปแบบการพนันในบ่อนคาลิโนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การพนันในรูปแบบดั้งเดิม เป็นการพนันรูปแบบทั่วไปที่ใช้เล่นตามงานประเพณีหรือการเล่นตามบ้าน เช่น ไพ่ ไฮโล หวย น้ำเต้าปูปลา กำถั่ว เป็นต้น การเล่นรูปแบบดั้งเดิมดังกล่าวนี้นำมาใช้เล่นในบ่อนคาลิโนยุคแรก ๆ จนถึงปัจจุบันก็ยังคงเล่นกันในบ่อนคาลิโน

2. การพนันในรูปแบบสมัยใหม่ เป็นการพนันรูปแบบที่ได้รับการอนุญาตให้เล่นการพนันได้ในพื้นที่ที่กำหนด เช่น การใช้เครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ทันสมัยเพื่อเป็นการจูงใจนักเล่นพนันและเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเล่นการพนัน การพนันรูปแบบสมัยใหม่มีทั้งการพนันที่เป็นระบบเครื่อง (Machine) เช่น สล็อตแมชชีน ตู้เกมต่าง ๆ และการพนันในรูปแบบเกมส์โต้ะ (Gaming) เช่น บาคาร่า รูเล็ต ไพ่สูงต่ำ (Dragon Tiger หรือ เกมสตราก้อนโทเกอร์) เป็นต้น

3. การพนันรูปแบบออนไลน์ ปัจจุบันบ่อนการพนันชายแดนได้มีการปรับตัวเพื่อขยายฐานผู้เล่นหน้าใหม่เข้าสู่ธุรกิจการพนัน โดยการยกระดับจากการเล่นการพนันในพื้นที่รูปธรรมไปสู่การเล่นการพนันในพื้นที่เชิงนามธรรมในรูปแบบของการเล่นพนันออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต อันส่งผลให้นักพนันที่ต้องการเล่นพนันสามารถเล่นพนันได้โดยผ่านช่องทางเว็บไซต์ของบ่อนคาลิโนที่ให้บริการนอกจากนี้เจ้าของบ่อนคาลิโนยังมีการแบ่งพื้นที่ให้กับเจ้ามือภายนอกเช่าที่เพื่อรับแทงพนันบอลหรือพนันหวยออนไลน์อีกด้วย (Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; NOW 26, 2016)

นักพนัน ในบ่อนคาลิโนในพื้นที่ปอยเปตมีทั้งนักพนันที่มาจากในพื้นที่และที่มาจากต่างพื้นที่ อย่างไรก็ตามเราจำเป็นต้องแยกนักท่องเที่ยวนักพนันออกจากกันเนื่องจากพฤติกรรมของนักพนันนั้นมุ่งมาเล่นพนันเป็นหลักและไม่ได้เดินทางไปพื้นที่ส่วนอื่นนอกจากบ่อนคาลิโน ส่วนนักท่องเที่ยวนักพนันที่เดินทางมาท่องเที่ยวและมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าไปใช้บริการบ่อนคาลิโน นักพนันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทโดยพิจารณาจากจำนวนเงินที่ใช้เล่นเป็นเกณฑ์ ได้แก่ (Phut Anon, 2017, May 1, interviewed; Charoenkiatkong, K., 2002: 15; Sitthi Anon, 2016, December 15, interviewed)

1. กลุ่มนักเรียนรายใหญ่หรือกลุ่มวีไอพี คือ กลุ่มที่ผู้เล่นที่ลงทุนเล่นในแต่ละครั้งจำนวนมากกว่า 50,000 บาทขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละบ่อนคาสีโน โดยทั่วไปจะเป็นนักพนันจากกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลหรือภายในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับบ่อนคาสีโนชายแดน นักเล่นกลุ่มนี้จะมีพื้นที่เล่นเฉพาะในบ่อนคาสีโนที่แยกออกจากพื้นที่เล่นของกลุ่มนักพนันรายย่อยและจะได้รับการดูแลอย่างดีจากบ่อนคาสีโนตามความต้องการของผู้เล่น

2. กลุ่มนักเรียนรายย่อย คือ นักพนันที่เข้ามาเล่นในบ่อนคาสีโนด้วยเงินจำนวนน้อยซึ่งถึงเป็นผู้ใช้บริการหลักของบ่อนคาสีโนนักพนันรายย่อยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้ ดังนี้

2.1 กลุ่มนักเรียนประจำ นักพนันในกลุ่มนี้เป็นนักพนันที่เข้ามาใช้บริการบ่อนคาสีโนเป็นประจำแต่ไม่ได้มาทุกวัน ซึ่งกลุ่มนี้จะมีลักษณะการเข้าใช้บ่อนคาสีโนที่หลากหลายรูปแบบ ได้แก่การเดินทางผ่านทางทัวร์ การเดินทางด้วยตนเองมากับญาติพี่น้องและครอบครัว หรือการมากับเพื่อนฝูง ฯลฯ พฤติกรรมการเล่นของกลุ่มนักพนันขาประจำนี้ มักจะมีการเดินทางมาที่บ่อนเป็นประจำ เดือนละ 1 - 2 ครั้ง และจะเล่นพนันด้วยเงินจำนวนหลักพันหรือหมื่น โดยจะใช้เวลาที่บ่อนคาสีโนเป็นช่วงเวลา 3 - 5 วันหรือมากกว่านั้น (Pla Anon, 2017 October 21, interviewed; Roeng Anon, 2017, October 21, interviewed)

2.2 กลุ่มนักพนันที่มีอาชีพเป็นนักพนัน นักพนันกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เล่นการพนันเป็นอาชีพซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการหลักของบ่อนคาสีโนปอยเปตโดยจะเดินทางผ่านเครือข่ายทัวร์บ่อนคาสีโน นักพนันแต่ละคนจะมีทัวร์ประจำซึ่งคุ้นเคยกับสมาชิกและแม่ทัวร์เป็นอย่างดี โดยมากจะมีลักษณะการมาเข้าเย็นกลับโดยมีกำหนดการที่ชัดเจนทำให้สามารถอยู่กับครอบครัวในต่างจังหวัดได้อีกทั้งยังสะดวกและเสียค่าใช้จ่ายไม่มาก พฤติกรรมการเล่นพนันแต่ละวันจะเล่นพนันเพียงหลักร้อยและมีการคำนวณรายรับรายจ่ายในแต่ละวันอย่างชัดเจน รวมทั้งจำกัดเวลาเล่นเพื่อไม่ให้เสียมากจนเกินไปในขณะเดียวกันบางรายยังมีการหารายได้เสริมจากการซื้อบุหรี่ปริมาณน้อยหรือสินค้าปลอดภาษีเพื่อกลับไปจำหน่ายในภูมิลำเนาของตนอีกด้วย (Tiw Anon, 2017, October 4, interviewed)

นอกจากนี้ นักพนันรายย่อยยังหมายรวมถึงลูกค้าคาสีโนออนไลน์ของบ่อนคาสีโนชายแดนซึ่งในปัจจุบันค่อนข้างมีพลวัตอย่างมาก นักพนันกลุ่มนี้สามารถเล่นการพนันผ่านเว็บไซต์และโทรศัพท์มือถือที่เปิดให้บริการออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง โดยนักเล่นกลุ่มนี้จะมีตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน

ในด้านของผลกระทบจากบ่อนคาสีโนกัมพูชาในเขตชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้แบ่งผลกระทบออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. ผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ผลกระทบภายในต่อผู้กระทำการของธุรกิจบ่อนคาสีโนปอยเปต ได้แก่ เจ้าของบ่อน เจ้ามือ นักพนัน จะพบว่าความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะของเกมที่ต้องมีการแพ้ - ชนะ หรือเกมที่ผลรวมเป็นศูนย์ โดยปรากฏผู้ที่ได้ประโยชน์จากธุรกิจคาสีโนคือ “ชนชั้นนำ” ที่ประกอบไปด้วยคนส่วนน้อย 2 กลุ่ม ได้แก่ “เจ้าของคาสีโน” และ “เจ้ามือ” กับกลุ่มผู้เสียประโยชน์คือ “ประชาชนทั่วไป” ในฐานะนักพนัน ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะได้เสมอหรือชนะเสมอ ได้แก่ นักธุรกิจที่ลงทุนในการก่อสร้างอาคารและ (หรือ) ให้เช่าพื้นที่เล่นคาสีโนและประกอบธุรกิจโรงแรมที่พัก พวกเขาเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์

จากการพนันเสมอเนื่องจากพวกเขาเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดสถานที่ให้กับเจ้าของโต๊ะหรือเจ้ามือและ
นักเล่นได้เข้ามาเล่นได้อย่างปลอดภัย สำหรับผลประโยชน์ที่กลุ่มนักลงทุนจะได้นั้นมาจากหลายทาง
นอกจากรายได้จากการพนันโดยตรงอันได้แก่การเป็นเจ้าของที่มีรายได้จากการได้เสียจากการเล่นพนัน
และการเก็บค่าตั้งแล้ว พวกเขายังมีรายได้ทางอื่นอีกได้แก่ รายได้จากธุรกิจที่ต่อเนื่องจากการพนัน
กล่าวคือรายได้จากอำนวยความสะดวกและการบริการต่าง ๆ เช่น การเดินทาง ธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก
ให้กับนักเล่นพนัน ธุรกิจจำหน่าย ธุรกิจปล่อยกู้ ฯลฯ นอกจากนี้กลุ่มบ่อนคาสีโนยังได้ค่าตอบแทนจาก
การเก็บค่าเช่าที่ตั้งโต๊ะเล่นพนันของเจ้ามือจากภายนอก รวมทั้งเจ้าของบ่อนคาสีโนและเจ้ามือบางแห่งยัง
ได้รับผลประโยชน์อย่างแน่นอนจากกระบวนการฟอกเงินภายในบ่อนคาสีโน โดยจะมีการตกลงแบ่ง
ผลประโยชน์กันระหว่างผู้ฟอกเงินและผู้ที่น่าเงินมาฟอก การฟอกเงินจะกระทำการผ่านการนำเงินมาเล่น
ในบ่อนการพนันและทำให้เหมือนมีการได้เสียเช่นเดียวกับการเล่นการพนันปกติ ผู้ที่รับฟอกเงินจะได้รับ
ผลประโยชน์เป็นเปอร์เซ็นต์จากจำนวนเงินที่นำมาฟอกตามที่ตกลงกับที่ต้องการผู้ฟอกเงิน ซึ่งเงินที่ผ่าน
การฟอกเงินจากการเล่นพนันจะมีที่มาและหลักฐานโดยบ่อนคาสีโนจะเป็นผู้ออกให้

1.2 กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มได้และเสีย ในการลงทุนธุรกิจบ่อนคาสีโนกลุ่มที่มีโอกาสได้และ
โอกาสเสีย ได้แก่ เจ้ามือ โดยสามารถแบ่งโอกาสได้และเสีย ดังนี้

1.2.1 โอกาสที่เจ้ามือจะได้อย่างแน่นอน ได้แก่ การเก็บค่าตั้งจากการเล่น
พนันในแต่ละครั้งและการฟอกเงินดังกล่าวข้างต้น โดยลักษณะดังกล่าวเป็นของนายทุนกินค่าเช่า (Rent
Seeking)

1.2.2 โอกาสที่เจ้ามือจะเสีย เกิดมาจากความเสี่ยงในการเล่นพนันของนัก
พนันในแต่ละครั้งทั้งเกมสการพนันที่อาศัยเจ้าหน้าที่ควบคุม เช่น ไพ่บาคาล่า ไฮโล เสียมังกร หรือเกมส
การพนันที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ควบคุม เช่น ตู้รูเล็ต ตู้สล็อต ฯลฯ เป็นการเล่นที่มีความเสี่ยงที่เจ้ามือมี
โอกาสเสียได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นเจ้ามือที่เป็นเจ้าของบ่อนหรือนักลงทุนบ่อนคาสีโนจะใช้ระบบการบริหาร
ความเสี่ยงโดยใช้ความรู้ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนการใช้ความรู้ทาง
ไสยศาสตร์เพื่อควบคุมการเสียประโยชน์จากการเล่นพนันกับนักพนัน

1.3 กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเสียเสมอ จะพบว่าโดยภาพรวมแล้วนักพนันจะเป็นผู้เสีย
ประโยชน์เสมอ เนื่องจากบ่อนการพนันมักจะมีกลไก เทคนิคทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ที่ทำ
ให้นักเล่นการพนันเป็นฝ่ายเสียมากกว่า ได้แก่ การเล่นพนันโดยใช้ระบบเครื่อง เจ้าของเครื่องเล่นสามารถ
คุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อย่างเช่น สล็อตแมทชีน ตู้เกมส์ต่าง ๆ
ที่ผู้ประกอบการคาสีโนสามารถตั้งโปรแกรมที่เครื่องเล่นเพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอนได้ ส่วนการพนันใน
รูปแบบเกมส์โต๊ะเจ้ามือจะใช้เทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์เอาชนะนักพนัน รวมทั้งเจ้าของบ่อนและเจ้ามือ
ยังกระตุ้นพฤติกรรมการเล่นการพนันของนักพนันผ่านการบริหารงานเพื่อส่งเสริมการตลาดอีกด้วย

ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวนำไปสู่พฤติกรรมสูญเสียทรัพย์สินจากการพนันหรือ“เจ๊ง” ในท้ายที่สุดจะ
ส่งผลให้นักพนันกลายเป็น “ผีข้างบ่อน”⁵ ได้โดยผลกระทบจากการเล่นเสียจากบ่อนการพนันนั้นเป็น

⁵ “ผีข้างบ่อน” เป็นคำที่ใช้ในการเรียกผู้ที่เสียการพนันจนสิ้นเนื้อประดาตัว จนต้องนำหนังสือเดินทางไปเป็นหลักประกันกับนายทุน
เพื่อกู้ยืมเงินมาเป็นทุนในการเล่นการพนันต่อและสุดท้ายเสียพนันจนไม่สามารถนำเงินต้นมาไถ่คืนหนังสือเดินทางจากนายทุนส่งผล

ผลกระทบทุกชั้นของสังคมซึ่งระดับของผลกระทบนั้นจะแตกต่างกันตามพฤติกรรมการเล่นของนักพนัน นอกจากนี้การขับเคลื่อนการพนันเข้าสู่รูปแบบออนไลน์ยังส่งผลให้การได้เสียของการเล่นการพนันเป็นไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย เนื่องจากนักพนันสามารถเข้าถึงการเล่นพนันได้โดยปราศจากอุปสรรคทั้งในด้านเวลาและสถานที่อันส่งผลให้รอบ (Turn Over) ในการเล่นการพนันเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก (Thairath, 2015; Kai Anon, 2017, November 7, interviewed; Pla Anon, 2017, October 21, interviewed; Chai Anon, 2017, November 7, interviewed)

2. ผลกระทบภายนอกเชิงบวกและเชิงลบทางเศรษฐกิจสังคมจากบ่อนคาสีโนในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็นดังนี้

2.1 บ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตไม่ได้ส่งผลกระทบส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกทางเศรษฐกิจระดับพื้นที่โดยตรง เนื่องจากนักท่องเที่ยวและนักพนันเป็นคนคนละกลุ่มอย่างชัดเจน โดยนักพนันที่มาจากต่างพื้นที่โดยมากทั้งที่มีลักษณะมาเข้าเย็นกลับและเป็นช่วงเวลามีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันคือเมื่อเดินทางถึงพื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้วแล้วจะเดินทางเข้าสู่บ่อนคาสีโนทันทีและเมื่อเล่นพนันเสร็จก็เดินทางกลับในทันที ดังนั้นนักพนันโดยมากจึงไม่มีการเข้าใช้บริการที่พัก ไม่ซื้อสินค้าหรือไม่มีการท่องเที่ยวในตัวเมืองจังหวัดสระแก้ว พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้มีเพียงธุรกิจของบ่อนคาสีโนเท่านั้นที่เติบโตแต่ธุรกิจท้องถิ่นที่อยู่ภายนอกบ่อนคาสีโนกลับไม่ได้รับผลประโยชน์แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามบ่อนคาสีโนในพื้นที่ปอยเปตได้สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่บางประเด็น อาทิ ประเด็นของการจ้างงานเนื่องจากบ่อนคาสีโนมักใช้พนักงานที่เกี่ยวกับงานบริการเป็นคนไทย เป็นต้น (Lapyai, S., 2014, : 126; Phoungpaka, C., 2010: 50; Phut Anon, 2017, May 1, interviewed)

2.2 ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายของประเทศกัมพูชาที่มีความหลวมหลวมกฎหมายการพนันของประเทศกัมพูชาที่มีข้อห้ามคนกัมพูชาเข้าใช้บริการของบ่อนคาสีโน แต่โดยข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ในพื้นที่คาสีโนปอยเปตจะพบว่า การบังคับใช้กฎหมายที่หลวมส่งผลให้มีชาวกัมพูชาทั้งในระดับนักพนันรายย่อยและระดับวีไอพีส่วนหนึ่งที่เข้าไปใช้บริการในบ่อนคาสีโน อันมีสาเหตุจากสถานการณ์ของการพนันที่จำนวนนักพนันชาวไทยลดลงส่งผลให้บ่อนคาสีโนกัมพูชาต้องปรับตัวโดยหันมารับลูกค้าชาวกัมพูชาให้เข้าไปเล่นการพนันแบบไม่เป็นทางการเพื่อเป็นการทดแทน (Soma, 2012; Chai Anon, 2017, November 7, interviewed)

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการวิเคราะห์ผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคาสีโนชายแดนไทย - กัมพูชาจังหวัดสระแก้ว เราจะพบลักษณะความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นไปในลักษณะของเกมสล็อตที่มีผลรวมเป็นศูนย์โดยปรากฏผู้ที่ได้ประโยชน์จากธุรกิจคาสีโนคือ “ชนชั้นนำ” ที่ประกอบไปด้วยคนส่วนน้อย 2 กลุ่ม ได้แก่ “เจ้าของคาสีโน” และ “เจ้ามือ” กับกลุ่มผู้ที่เสียประโยชน์คือ “ประชาชนทั่วไป” ในฐานะผู้เล่นการพนันซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่ต้องเผชิญหน้าความเสี่ยงสูงดังที่เด็กล่าวมาก่อนหน้านี้ ลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากการจัดการความเสี่ยงของทั้งเจ้าของ

ให้ไม่สามารถเดินทางกลับเข้าประเทศได้ ดังนั้นจึงต้องยึดอาชีพนในการบริการนักพนันอื่น เช่นคอยเชียร์นักพนันคนอื่น เสริฟน้ำ อาหารแก่นักพนันคนอื่น หรือแม้กระทั่งค่าบริการทางเพศ เพื่อแลกกับเงินในการเล่นพนันต่อไปในบ่อนคาสีโน

คาสีโนและเจ้ามือ กิจกรรมการเล่นพนันจึงถูกวางอยู่บนพื้นฐานการควบคุมปัจจัยในการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจการพนันผ่านการจัดการในเชิงธุรกิจและกลไกต่าง ๆ ได้แก่ การควบคุมเกมส์ทั้งระบบเครื่องและระบบเกมส์โต๊ะ การใช้บุคลากรมืออาชีพ รวมไปถึงการใช้ความรู้ทั้งทางพฤกษศาสตร์และทางเทคโนโลยีซึ่งมีอยู่ในชนชั้นนำทุนนิยมคาสีโน ในทางกลับกันนักพนันที่เป็นประชาชนกลับไม่สามารถควบคุมปัจจัยความเสี่ยงดังเช่นชนชั้นนำของทุนนิยมคาสีโน การควบคุมของประชาชนที่เป็นนักพนันเป็นการควบคุมความอยากหรือความโลภซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำได้อย่างทั้งในระยะสั้นและระยะยาวนอกจากนี้ชนชั้นนำยังได้การควบคุมกระตุ้นความโลภของนักพนันผ่านการโฆษณา โปรโมชันต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักพนันเล่นการพนันมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะทางการปรับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับบ่อนคาสีโนในประเทศไทยจะต้องมีการคำนึงถึง 3 ประการดังต่อไปนี้

1. ธรรมาภิบาล การมีบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายในประเทศไทยจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาล 3 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ (Janya, S., 2018, March 15, interviewed; Chai Anon, 2017, November 7, interviewed; Supawattanakul, K., 2012: 21 - 23; Thatsanisiwong, W., n.d.: 1 - 3; Lapthananon, P., Jarubnja, B., Chindet, A. & Tuntakit, N., 2011: 85; Phut Anon, 2017, May 17, interviewed)

1.1 โปร่งใสตรวจสอบได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบ่อนคาสีโนจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะมีสิทธิรับรู้เพื่อป้องกันการจัดการความเสี่ยงจากชนชั้นนำในบ่อนคาสีโน รวมถึงการใช้บ่อนคาสีโนเป็นแหล่งกระทำผิดกฎหมาย คอรัปชันหรือฟอกเงิน

1.2 การมีส่วนร่วมของสาธารณะ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิและมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการก่อรูปของนโยบาย โดยกระบวนการมีบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายในประเทศไทยจะต้องดำเนินการผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดกระบวนการกระจายผลประโยชน์ไปสู่คนส่วนมาก พร้อมทั้งลดความเสี่ยงทางสังคมไปในเวลาเดียวกัน

1.3 นิติรัฐ การมีบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายในประเทศไทยจะต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐ โดยจะต้องปรับปรุงกฎหมายและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อป้องกันผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายหละหลวมหรือเลือกปฏิบัติดังเช่นในกรณีของประเทศกัมพูชาที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างหละหลวม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเข้าใช้บริการบ่อนคาสีโนของผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีคุณสมบัติตามกฎหมายและปัญหาการคอรัปชันกรณีของหุ้นลม

2. ความรับผิดชอบของบ่อนคาสีโนต่อชุมชน นโยบายบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายควรมีมาตรการที่ก่อให้เกิดการกระจายผลประโยชน์หรือร่วมรับผลประโยชน์จากการมีบ่อนคาสีโนถูกกฎหมายโดยต้องมีการกระจายผลประโยชน์จากชนชั้นนำจำนวนน้อยไปสู่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนโดยรอบบ่อนคาสีโน มีการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ และรัฐควรมีการสนับสนุนการดำเนินงานของภาคประชาสังคมอย่างจริงจังรวมทั้งภาคเอกชนเจ้าของบ่อนควรถูกกำหนดนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจะต้องมีการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ให้มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในการพัฒนานโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม (Praditsilet, C., al., 2016: 205; Phut Anon, 2017, May 1, interviewed)

3. การจัดเก็บภาษีเพื่อสังคม เนื่องมาจากการเปิดบ่อนคาสีโนไม่ได้มีลักษณะเป็นการสะสมทุนจากการสร้างมูลค่าส่วนเกิน (Surplus Value) ให้แก่สินค้าหากแต่มีลักษณะเป็นการสะสมทุนจากการย้ายถ่ายเทพลประโยชน์จากผู้กระทำกรหนึ่งไปสู่อีกผู้กระทำกรหนึ่งและนำไปสู่ผลลัพธ์เกมส์ที่มีผลรวมเป็นศูนย์ในระยะยาว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเยียวยาและชดเชยผู้เสียผลประโยชน์ โดยรัฐจะต้องมีการแทรกแซงด้วยมาตรการการจัดการภาษีบาปเพื่อนำมาภาษีที่จัดเก็บได้นั้นมาดำเนินกิจการสาธารณประโยชน์และสร้างมาตรการลดปัญหาและเยียวยาเพื่อรองรับกลุ่มผู้เสียประโยชน์จากการดำเนินนโยบายบ่อนคาสีโน โดยมีข้อเสนอดังต่อไปนี้

3.1 รัฐจะต้องพัฒนากลไกกองทุนและมาตรการลดผลกระทบจากการพนันให้เป็นรูปธรรม

3.2 รัฐควรนำเงินภาษีที่ได้จากการพนันมาจัดตั้งศูนย์วิจัยหรือศึกษาในพื้นที่บ่อนคาสีโน ทำหน้าที่การรวบรวมข้อมูลและศึกษาผลกระทบเพื่อหาข้อเสนอแนะรวมถึงเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนของประชาคมในพื้นที่ (Sriyothin, S., 2010: 199; Phut Anon, 2017, May 1, interviewed; Mik Anon, 2017, November 16, interviewed)

อภิปรายผลการศึกษา

จากการประยุกต์แนวคิดการสะสมทุนด้วยการพรากกรรมสิทธิ์ของเดวิด ฮาร์วี นำมาใช้วิเคราะห์ในกรณีของกระบวนการสะสมทุนของบ่อนคาสีโนชายแดนบอยเปตติดกับบ่อรัฐประเทศจังหวัดสระแก้ว จากการวิจัยข้อค้นพบมีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว กระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นจากการพรากกรรมสิทธิ์ในที่นี้คือกระบวนการสะสมทุนของบ่อนคาสีโนบริเวณชายแดนอันเป็นผลมาจากบริบทเชิงโครงสร้างหลักคือ ระบบทุนนิยมภายใต้โลกาภิวัตน์หลังยุคสงครามเย็นที่นำมาสู่นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณและนโยบายอนุญาตให้มีบ่อนคาสีโนของรัฐบาลนายทศพรสุรินทร์ การเปิดบ่อนคาสีโนชายแดนเป็นสัมปทานซึ่งใช้ทรัพย์สินสาธารณะของประเทศกัมพูชาเป็นไปตามแนวคิดการปิดล้อมทรัพย์สินสาธารณะ (The Enclosure of the Commons) ธุรกิจการพนันเป็นธุรกิจที่มีการจำกัดอุปทานเพื่อแสวงหาการสะสมทุนของชนชั้นนำในลักษณะของการผูกขาดน้อยราย รวมถึงการเล่นพนันในบ่อนคาสีโนก็เป็นไปด้วยความสมัครใจมากกว่าการบังคับให้มาเล่น

อย่างไรก็ดี การประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวของฮาร์วีสะท้อนภาพบ่อนคาสีโนเชิงโครงสร้างเป็นหลัก (Structure Oriented Approach) แต่ยังขาดภาพของกระบวนการขับเคลื่อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Actor Oriented Approach) ดังนั้นข้อค้นพบของการวิจัยจึงยืนยันให้เสริมแนวคิดทฤษฎีของการปฏิบัติของปีแอร์ บูร์ดิเยอร์มาบูรณาการ

ตามแนวคิดแห่งการปฏิบัติการของปีแอร์ บูร์ดิเยอ ซึ่งบูร์ดิเยอได้เสนอว่าในยุคศตวรรษที่ 20 เป็นยุคที่ระบบทุนนิยมได้ครอบงำชีวิตของผู้คน ไม่เพียงแต่ในมิติของการทำงานเท่านั้นแต่การครอบงำได้ล้นเอ่อจากปริมณฑลของการทำงานไปสู่ช่วงเวลาว่างหรือพักผ่อน (Leisure Life) และช่วงเวลาส่วนตัว (Privet Life) ในกรณีของทุนนิยมคาสีโนนั้นทำให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันการพนันได้แปรเปลี่ยนจากการพนันแบบดั้งเดิมที่เป็นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าและธุรกิจที่ไม่ใช้ลักษณะการเล่นครั้งคราว

ตามประเพณีหรือเพื่อผ่อนคลายอีกต่อไปหากแต่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมง การเข้าสู่บ่อนคาสีโนของผู้เล่นพนันที่ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของธุรกิจนั้นก็คือการเล่นเพื่อหาแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแทบทั้งสิ้น

นอกจากนี้ กระบวนการช่วงชิงมูลค่าส่วนเกินในธุรกิจคาสีโนเป็นผลมาจากความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันเพื่อช่วงชิงผลประโยชน์จากบ่อนคาสีโนซึ่งสามารถนำทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการของปีแอร์ บูดีเยอร์ มาใช้ในการวิเคราะห์และสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยแรก คือ จริตหรือฮาปีตุสในระดับชนชั้นของสังคม บูดีเยอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า จริตของแต่ละชนชั้นไม่ใช่ธรรมชาติของคนในแต่ละชนชั้นหากแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) คุณค่า (Values) หรือโลกทัศน์ (Worldviews) ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากเงื่อนไขในการดำรงชีวิตที่หลอมรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายทำให้รู้สึกเหมือนเป็นธรรมชาติ ในกรณีของนักพนันนั้นจะมีนิสัยชอบเล่นการพนันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมและเงื่อนไขการใช้ชีวิตทำให้มองว่าการพนันว่าเป็นเส้นทางในการหาเงินแบบเร่งรัด สามารถหาเงินได้เป็นจำนวนมากและเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การเลื่อนสถานะทางสังคมจึงส่งผลให้กลุ่มคนที่อยากรวยเข้ามาเล่นการพนัน ดังนั้นการเปิดบ่อนคาสีโนชายแดนก็เป็นเพียงการเปลี่ยนสถานที่เล่นพนันจากบ่อนบ้านมาเป็นบ่อนบริเวณชายแดนที่สามารถหาเงินได้รวดเร็ว น่าเชื่อถือและไม่ต้องหลบซ่อนเหมือนการเล่นพนันตามบ่อนบ้านที่ผิดกฎหมาย

2. ปัจจัยที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับทุนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- 2.1 ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) เป็นสิ่งที่นักพนันใช้ในการวางเดิมพันในการเล่นการพนันและแน่นอนว่าชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของบ่อนและเจ้ามือย่อมมีสายป่านยาวกว่านักพนันทั่วไป ดังนั้นในระยะยาวแล้วนักพนันย่อมพบกับความเสี่ยงจากการสูญเสียทุนทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอื่น

- 2.2 ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) การพนันในบ่อนคาสีโนชายแดนมีลักษณะเสมือนสินค้าที่วางอยู่บนฐานทางความรู้ทางเทคนิค การบริการ และวิชาชีพ โดยสินค้าทางวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนรูปไปเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น การได้เสียจากการพนันแต่ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นความรู้ที่อยู่ในมือของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นหลัก

- 2.3 ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นทุนที่มีความสัมพันธ์เครือข่ายทางสังคมของชนชั้นในพื้นที่คาสีโนชายแดนโดยใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนเกิน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจใต้ดิน การแสวงหาผลประโยชน์จากการปันส่วนทุนลมของกลุ่มนักลงทุนที่ถือหุ้นลม สำหรับบูดีเยอร์ทุนทางสังคมถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคมอันนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันรวมถึงความใกล้ชิดในสังคม "การคงอยู่ของเครือข่ายความสัมพันธ์" เครือข่ายของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งมากกว่านักพนันที่มาในลักษณะปัจเจกชนอย่างเห็นได้ชัดเจน

- 2.4 ทุนทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) บ่อนคาสีโนได้สร้างให้ตัวเองเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่แห่งโอกาสที่จะนำไปให้นักพนันไปสู่ความมั่งคั่งร่ำรวย การสร้างทุนทางสัญลักษณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากการสร้างผ่านการบริหารงานเพื่อการส่งเสริมการตลาดบ่อนคาสีโน โดยบ่อนได้สร้างขึ้นผ่านการโฆษณาเพื่อให้เกิดภาพว่าบ่อนคาสีโนคือพื้นที่แห่งโอกาสรวมถึงการสร้าง ความ

นำเชื่อถือให้นักพนันผ่านการชี้ให้เห็นว่าการพนันที่บ่อนคาสิโนมีระบบที่ยุติธรรม ปราศจากการโกง ได้เงินรางวัลแน่นอน และปราศจากความเสียหายจากการโดนถูกจับอันเนื่องมาจากการเล่นพนันผิดกฎหมายภายในประเทศ

2.5 นอกจากนี้แล้ว ในพื้นที่บ่อนคาสิโนยังมีการช่วงชิงผลประโยชน์ส่วนเกินผ่านทางทุนทางเทคโนโลยี (Technological Capital) อีกด้วย ได้แก่ ในเกมส์ตู้ซึ่งมีการควบคุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือเกมส์โต๊ะที่มีการใช้เทคโนโลยีในการหาทางชนะผู้เล่นพนันโดยการใช้สปีดพิเศษที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าแต่สามารถแสดงสัญลักษณ์ผ่านทางกล้องวงจรปิด เป็นต้น

3. ปัจจัยสุดท้าย คือ สนามพื้นที่ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมือง (Field) เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หากวิเคราะห์สนามในที่นี้ซึ่งก็คือบ่อนคาสิโนจะพบว่าชนชั้นนำ ได้แก่ เจ้าของบ่อนและเจ้ามือมีอำนาจเหนือกว่านักพนันอันเนื่องมาจากการมีทุนรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้มแข็งกว่านักพนันส่งผลให้กิจกรรมทางสังคมซึ่งก็คือการพนันมีผลลัพธ์นำไปสู่แบบเกมที่มีผลรวมเป็นศูนย์ นอกจากนี้พื้นที่บ่อนการพนันที่ยังถูกขับเคลื่อนจากพื้นที่รูปธรรมไปสู่พื้นที่นามธรรมอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้บริบททุนนิยมโลกาภิวัตน์ โดยในสภาวะดังกล่าวส่งผลให้ผู้ที่ได้เสียภายใต้ระบบทุนนิยมคาสิโนเปลี่ยนหน้าไปอย่างรวดเร็วทุกวันเนื่องจากความรวดเร็วของรอบการเล่นและการไหลเวียนของกระแสเงินอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอในการวิจัยต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนในพื้นที่กรณีศึกษา ได้แก่ ผลกระทบทางสังคมที่สืบเนื่องจากการเสียพนันในบ่อนคาสิโนปอยเปต โดยอาจมีการทำวิจัยในเชิงมานุษยวิทยาในประเด็นการค้าประเวณี ประเด็นผีข้างบ่อน การรับจ้างชนของเถื่อนอันเนื่องมาจากการเสียพนัน เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ของการมีบ่อนคาสิโนถูกกฎหมายในประเทศไทย และผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมีบ่อนคาสิโนในอดีต

เอกสารอ้างอิง

- Bourdieu, P. (1995). *Outline of a Theory of Practice*. (R. Nice Trans.). Cambridge: Cambridge University. (Original work published 1977)
- Chantavanich, S. (2007). *Data Analysis in Qualitative Research* (15th ed). [in Thai]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Charoenkiatkong, K. (2002). Special Report Talking with Kohkong and Poipet's Godfather "Pat Supapa - Kokan" About Casinos in Cambodia. [in Thai]. *Matichon Weekly* 22(1119).

- Harvey, D. (2012). *A Brief History of Neoliberalism* (2nded). (Kitirianglap, K., Charoensri, N., Veerapatpong, P., Horachaikul, S. & Wanasathop, A. Trans). [in Thai]. Bangkok: Suan mi ngoen ma [Suan Spirit].
- Harvey, D. (2003). *The New Imperialism*. New York: Oxford University Press.
- Jaroenlerd, V. (1999). IMF and WB with Privatization of Thai Society in *The Annual Seminar of Political Economics Studies Center "Thai Society Under the Privatization"*. [in Thai]. Political Economics Studies Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University, (Duplicate).
- Jeamteerasakul, S. (2008, March 14 - 20). On The Settlement of Casino Proposed by Pridi Banomyong. [in Thai]. *Matichon Weekly*, pp. 25 - 26.
- Lapthananon, P, Jarubenja, B, Chindet, A & Tuntakit, N. (2011). *Situation, Behavior and Impact of Gambling in Thailand*. [in Thai]. Bangkok: Chulalongkorn University, Social Research Institute (CUSRI).
- Lapyai, S. (2014). *Guideline Model for The Casino Business Management in Thailand*. [in Thai]. Doctoral Dissertation, Faculty College Graduate of Management, Sripatum University.
- Law on The Suppression of Gambling 1996* (World Trade Organization: WTO, Trans). (January 26, 1996) Royal Decree Of the Kingdom of Cambodia. Retrieved February 26, 2018, from World Trade Organization Website: https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/khm_e/WTACCKHM3A3_LEG_42.pdf
- MGR Online. (2017). *Review! The Border Casino's Empire Which is Enlarging into Thai's Area*. [in Thai]. Retrieved December 12, 2017, from <https://mgronline.com/crime/detail/9600000031695>. (in Thai).
- NOW 26. (2016). *Block Out the Online Football Euro Cup's Gambings! Aranyapratet Checkpoint Carefully Seeks for Gambling Lists from Cambodia*. [in Thai]. Retrieved 2017, 12 December, from <https://goo.gl/k5C7fR>.
- Phongpaichit, P. (2013). Lecture "Gambling at The Thai's Borders and Gambling Management in Thailand" [in Thai]. in *Annual Meeting 2012 of the Gambling Center*, 28 January 2013, at the Ballroom Meeting Room, 3rd Floor, The Emerald Hotel.

- Phongphaew, P. Chornanan, S. Tansirikongkhon, V. Sawekkomet, K. & Torraktrakun, T. (2002). *Bordered Casinos of Thailand: Effects and Management Plans*. [in Thai]. Bangkok: The Political Science Association of Kasetsart University.
- Phoungpaka, C. (2010). *Factors Relating to Work Motivation of Staffs: Case Study of Crown Hotel and Casino*. [in Thai]. Master's thesis, Graduate School, Kasem Bundit University.
- Podhisita, C. (2011). *Sciences and Arts of Quality Research* (5th ed). [in Thai]. Bangkok: Amarin Printing & Publishing.
- Postill, J. (2010). *Introduction: Theorizing Media and Practice*. Retrieved August 19, 2018, from https://docs.google.com/document/d/1i_kv41xL-T7JctwcjFT4VJdBOhgCg20S0ejKGALDZYU/edit
- Praditsil, C. (2016). *Methodologies in Social Research*. [in Thai]. Chanthaburi: RambhaiBarni Rajabhat University.
- Praditsil, C. Tianam, N. Sarana, W. Ubalee, C. & Kwunnate, J. (2016). *Political Economic Elite Network Process and Impacts of Thailand - Cambodia Borderline Casino in the Eastern Region Provinces*. [in Thai]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation.
- Ratchabandityasapha. (2011). *Thai Official Dictionary of Royal Institute, Thailand 2011*. [in Thai]. Retrieved July 26, 2018 from https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/khm_e/WTACCKHM3A3_LEG_42.pdf.
- Soma, N. (2012). *Gambling a Losing Game*. Retrieved February 26, 2018, from The Phnom Penh Post Web site: <http://www.phnompenhpost.com/columns/gambling-losing-game>
- Sriyothin, S. (2010). *The Status of Gambling House in Thai Society: A Case Study of Casinos*. [in Thai]. Doctoral Dissertation, Faculty of Social Administration, Thammasat University.
- Supawattanakul, K. (2012). The World Has Been Changed but Laws Are Remained. [in Thai]. In Phakdicharoen, P. (Editor), *Tracking The Effects of Gambling* (pp.20 - 69). Bangkok: Information Centre for Gambling Control Policy (ICGP).
- Tangkitvanich, S. et al. (2015). *Transferring Plan to The Neighbor Countries of the Labor-Intensive Industries: Cambodia, Laos (Textiles, Clothes, Shoes, Leathers and Jewelry)*. [in Thai]. Bangkok: Thailand Development Research Institute Foundation.

- Thai Publica. (2015). *Casino in Thailand and Neighbor Countries (ep. 1) - Surrounding Thailand, Launching Promotions of Free Money Exchange and Rooms*. [in Thai]. Accessed February 1, 2018 from <https://thaipublica.org/2015/08/casino-1/>.
- Thairath. (2015). *Gambling Ghosts! Reviewing The Poor Life of Thai Gamblers Who Are Slaved by Casino in Cambodia*. [in Thai]. Retrieved July 2, 2018 from <https://www.thairath.co.th/content/507119>.
- Thairath. (2009). *Cambodia's Casinos Are Quiet and Their Incomes Are Decreased to 50 Million Baht*. [in Thai]. Retrieved July 15, 2018 from <https://www.thairath.co.th/content/47057>
- Thanaphonphan, R. (2002). *Thai's Economy Post- Crisis 1997*. [in Thai]. Bangkok: Khrongkan chat phimkhopfai.
- Thatsanisiwong, W. (n.d.). *Gambling Law*. [in Thai]. Retrieved 2017, 12 December, from http://www.gamblingstudyth.org/document_research/113/3/4/-gamblinglaw/
- Treerat, N. (2016). World Gambling Market: Increasingly Wave All The Time. [in Thai]. In *Gambling in Transition Period: The Annual Report of Center for Gambling Studies*, edited by Yodkamonsat, S., 24 - 39. Bangkok: Duean Tula.
- Unchanam, P. (2012). The Critiques of Primitive Accumulation. [in Thai]. *Journal of Social Sciences Naresuan University* 8(1). pp. 109-137.
- Ussavapongnant, N. (2005). "Bonbia" - *Chinese Gambling In Thai Society, 1824-1917: A Socio-Cultural Study*. [in Thai]. Master's thesis, Faculty of Arts, Thammasat University.
- Vaddhanaphuti, C. (1994). Data Analysis in Qualitative Research. [in Thai]. In Dulyakasem, U. (Editor), *Handbook of Qualitative Research for Development (2nd Edition)*. Bangkok: Khlet Thai.
- Wisudthiluck, S. (2012). *Sanam [Field]*. [in Thai]. Retrieved August 17, 2018, from <http://socanth.tu.ac.th/outreach/sanam/>.
- Yanyongkasemsuk, R. (2013). Concepts of Class and Capital of Pierre Bourdieu. [in Thai]. *Burapha Journal of Political Economy*. 2(1). pp. 36 - 42.

Individual Interviews

- Chai Anon. (2017, November 7). A Host of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Janya, S. (2018, March 15). Secretary-General of the Association to Protect the Thai Constitution. interviewed. [in Thai].

- Jod Anon. (2018, August 12). A Politicians and Businessmen at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Kai Anon. (2017, 7 November). A Local Politicians and Former VIP Gambler of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Mik Anon. (2017, 16 November). An Online Gambler of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Phut Anon. (2017, 1 May) An Owner of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Pla Anon. (2017,21 October). A Small-time Gambler of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Roeng Anon. (2017, 21 October). A Small-time Gambler of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Sitthi Anon. (2016, 15 December). A Manager of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].
- Tiw Anon. (2017, 4 October). A Gambling's Tour-operator of a Casino at the Eastern Border of Thailand, interviewed. [in Thai].